

Slachten, wegen en classificeren van runderen

Het slachten, wegen en classificeren van runderen is aan strikte regels gebonden. Deze regels zijn nationaal vastgelegd in de regeling marktordening vlees en gelden voor slachterijen waar gemiddeld meer dan 75 runderen per week worden geslacht.

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van het slachten, wegen en classificeren van varkens en runderen. De regels hieromtrent zijn vastgelegd in de Regeling Marktordening Vlees. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) voert deze regeling namens het ministerie van LNV uit. Het Kiwa CBS voert in opdracht van RVO.nl de classificatie uit en controleert of het slachten en wegen op correcte wijze wordt uitgevoerd. Hiermee wordt oneerlijke concurrentie tussen slachterijen tegengegaan en weet de veehouder of handelaar dat het slachten, wegen en classificeren volgens de voorschriften gebeurt. Naast deze regeling voor volwassen runderen (vanaf 8 maanden) bestaat er een vrijwillige regeling voor slachten, wegen en classificeren van kalveren (tot 8 maanden). Deze regeling wordt door Kiwa CBS uitgevoerd in opdracht van de brancheorganisatie SBK. Voor meer informatie: www.co-more.nl.

Bij runderen die op basis van kilogram geslacht gewicht worden afgerekend, is het belangrijk om te weten, wat met 'geslacht gewicht' wordt bedoeld en hoe dat wordt bepaald. Daarom schrijft de regeling marktordening vlees voor wat wél en niet van het karkas verwijderd mag worden vóór het wegen. Het doel is dat de leverancier uitbetaald krijgt waar hij recht op heeft.

Bij verkoop per stuk wordt de prijs overeengekomen door de waarde van het levende dier te schatten. Voor de veehouder is de slachtwijze in dit geval eigenlijk niet meer van belang, maar om de uniformiteit van de regeling te handhaven moeten de slachterijen ook in deze situatie volgens de voorschriften werken. De wijze van aankoop (per kg of per stuk) moet duidelijk op de afrekening vermeld worden.

Slachten

Als vóór de weging meer delen worden afgesneden dan is toegestaan, dan moet het gewicht daarvan worden bijgeteld. De slachterij is verplicht een correctie toe te passen zoals deze is vastgesteld door de classificateur van het CBS. In de [Regeling marktordening vlees](http://wetten.overheid.nl/BWBR0034313/) (http://wetten.overheid.nl/BWBR0034313/) staat een opsomming van alle delen die voor de weging verwijderd mogen worden en de daarbij geldende voorwaarden.

Wegen

Bij het bepalen van het geslacht gewicht is een correcte werking van de weegapparatuur van groot belang. Daarom moet deze apparatuur aan bepaalde eisen voldoen. De weeginstallatie moet ten minste eenmaal per 3 jaar door een door het Nederlands Meetinstituut worden gecontroleerd. Van deze controle dient een geldig kalibratierapport op de slachterij aanwezig te zijn. Ook moeten er toetsgewichten aanwezig zijn. Deze worden dagelijks door het bedrijf onder toezicht van Kiwa CBS getoetst. Deze toetsgewichten worden gebruikt tijdens de dagelijkse controle die Kiwa CBS uitvoert op de correcte werking van de weegschaal. Verder moet bij de weging de plaats en de datum worden afgedrukt. Tenslotte moet ook de identificatiecode of het volgnummer van het slachtrund worden afgedrukt.

Beperken van gewichtsverlies

In de regeling marktordening vlees zijn 2 bepalingen opgenomen om gewichtsverlies in de slachtlijn te beperken. Gewichtsverlies is immers in het nadeel van de leverancier.

De eerste bepaling gaat over het tijdstip van slachten. Wanneer een rund vóór 12:00 uur bij de slachterij is aangevoerd, moet deze nog dezelfde dag geslacht worden. Runderen die na 12:00 uur zijn aangevoerd, moeten zo spoedig mogelijk maar uiterlijk voor 12:00 uur van de volgende slachtdag geslacht worden.

De tweede bepaling heeft betrekking op het tijdstip, waarop het karkas wordt gewogen. Er treedt immers gewichtsverlies op naarmate de weging langer op zich laat wachten. Daarom is voorgeschreven dat het geslacht gewicht bepaald wordt binnen 45 minuten na het steken van de slachthaak in het karkas. Bij het overschrijden van deze tijdslimiet moet het uit te betalen gewicht verhoogd worden. De basis voor de afrekening is altijd het warm geslacht gewicht, zoals dat bij de weging wordt vastgesteld.

Aanvoertijdstip

Het aanvoertijdstip van de runderen is van groot belang. Dit geldt vooral rondom het weekend. Voorbeeld: als een rund op een vrijdag vóór 12:00 uur bij de slachterij is aangevoerd, moet het nog dezelfde dag worden geslacht. Gebeurt dat niet en wordt het dier pas op maandag geslacht, dan is de slachter verplicht voor iedere extra dag 1% bij het vastgestelde warm geslacht gewicht op te tellen. In totaal moet het gewicht dus met 3% worden vermeerderd (1% vrijdag, 1% zaterdag en 1% zondag). Deze correcties zijn niet van toepassing als het uitstellen van het slachttijdstip te wijten is aan de leverancier. Bijvoorbeeld omdat de vereiste documenten niet tijdig zijn meegeleverd.

Gewichtscorrecties voor de afrekening

op tijd geslacht / niet op tijd gewogen	niet op tijd geslacht / op tijd gewogen	niet op tijd geslacht én gewogen
+ 1%	+ 1% per dag	+ 1% per dag
		+ 1%

op tijd slachten aangevoerd vóór 12:00 uur: dezelfde dag slachten

aangevoerd na 12:00 uur: uiterlijk – bij voorrang – de volgende werkdag

op tijd wegen geslachte weging binnen 45 minuten na de eerste handeling die plaatsvindt nadat de slachthaak in het karkas is gestoken.

Classificatie

Direct na het slachten moeten de runderen worden geclassificeerd.

Dit gebeurt in Nederland nog visueel. Zij worden volgens een Europees vastgesteld schema ingedeeld naar categorie en de kwaliteitskenmerken beveelsdheid en vetheid. Dit SEUROP-schema onderscheidt 6 categorieën volwassen slachtrunderen:

- A Stieren tussen 1 en 2 jaar
- B Oudere stieren
- C Ossen
- D Koeien
- E Vaarzen
- Z Runderen tussen 8 en 12 maanden

De verschillende categorieën worden ook onderverdeeld in leeftijdsklassen. Dat is met name van belang voor het vrouwelijk vee.

De leeftijd wordt vastgesteld op basis van gegevens uit het Identificatie- & Registratiesysteem. De leeftijdsindeling is in de tabel weergegeven.

Leeftijdsindeling naar categorie

Categorie	Omschrijving	Leeftijdscategorie	Leeftijd
A	Geslachte niet-gecastreerde jonge mannelijke runderen	0	Van 1 tot 2 jaar
B	Geslachte niet-gecastreerde andere mannelijke runderen	0	2 tot 2½ jaar
		1	2½ jaar en ouder
C	Geslachte gecastreerde mannelijke runderen	0	
D	Geslachte vrouwelijke runderen, reeds gekalfd	0	1½ tot 2½ jaar
		1	2½ tot 3½ jaar
		2	3½ tot 5 jaar
		3	5 tot 7 jaar
		4	7 jaar en ouder
E	Geslachte vrouwelijke runderen, niet gekalfd	0	Van 1 tot 1½ jaar
		1	1½ tot 2½ jaar
		2	2½ en ouder
Z	Geslachte runderen	0	8 tot 12 maanden

Beveelsdheid

Voor de beoordeling van de beveelsdheid wordt gelet op de vorm en het volume van het karkas. Vooral de onderdelen stomp, rug en schouder worden beoordeeld. De beveelsdheid wordt aangegeven met de letters S, E, U, R, O, P.

Beveelsdheid		
Beveelsdheidsklasse	Omschrijving	
S	Superieur	Alle profielen uiterst rond; uitzonderlijke spierontwikkeling met dubbele spieren (type dikbil).
E + E o E -	Uitstekend	Alle profielen rond tot zeer rond; uitzonderlijke spierontwikkeling.
U + U o U -	Zeer goed	Profielen over het geheel rond; sterke spierontwikkeling.
R + R o R -	Goed	Over het geheel rechte profielen; goede spierontwikkeling.
O + O o O -	Matig	Profielen recht tot hol; middelmatige spierontwikkeling.
P + P o P -	Gering	Alle profielen hol tot zeer hol; beperkte spierontwikkeling.

Vetheid

Om de vetheid van een slachtrund te kunnen vaststellen, wordt gekeken naar de hoeveelheid onderhuids vet aan de buitenkant van het karkas en het vet aan de binnenzijde van de borstholte. De vetheid wordt aangegeven met de cijfers 1 tot en met 5.

Vetheid		
Vetheidsklasse	Omschrijving	
1 + 1 o 1 -	Gering	Geen of zeer weinig vetbedekking.
2 + 2 o 2 -	Licht	Lichte vetbedekking; spieren nog bijna overal zichtbaar.
3 + 3 o 3 -	Middelmatig	Behalve op stomp en schouder zijn de spieren bijna overal bedekt met vet; lichte vetafzettingen in de borstholte.
4 + 4 o 4 -	Sterk vervet	Spieren bedekt met vet, echter op stomp en schouder nog gedeeltelijk zichtbaar; enige duidelijke vetafzettingen in de borstholte.
5 + 5 o 5 -	Zeer sterk vervet	Geslacht dier totaal met vet afgedekt; sterke vetafzettingen in de borstholte.

Kwaliteitsbewaking classificatie

Kiwa CBS voert de classificatie volgens het SEUROP systeem uit. Voor de bewaking van de kwaliteit van het indelen van runderen in kwaliteitsklassen is de Commissie Kwaliteitsbewaking Classificatie (CKC) ingesteld. Deze commissie houdt onafhankelijk toezicht op de uitvoering van de classificatie door Kiwa CBS. CKC voert regelmatig parallelclassificaties op bedrijfsniveau uit. Daarnaast voert Kiwa CBS doorlopend interne kwaliteitscontroles op de uitgevoerde classificatiewerkzaamheden uit. Tevens voert het controle comité van de Europese Commissie periodiek in alle lidstaten controles uit op de kwaliteit van de classificatie.

Afrekening

De slachterij dient bij de afrekening aan de leverancier een weegdocument en een gedagtekende factuur af te geven. Zo kan de leverancier nagaan of de gemaakte (prijs)afspraken zijn nagekomen. Deze documenten moeten een aantal gegevens bevatten:

- de naam en het adres van de leverancier;
- de naam en het adres van de slachtplaats;
- de datum van weging;
- het volledige I&R-nummer;
- het uitbetalingsgewicht;
- de classificatieresultaten;
- indien van toepassing het afkeurgewicht (op last van NVWA).

Kosten

Met de uitvoering van de classificatiewerkzaamheden en de controles op slachting en weging zijn uiteraard kosten gemoeid. Bij de slachterijen wordt daarom per geslacht rund een bedrag in rekening gebracht. Actuele tarieven staan op [de website van Kiwa CBS](http://www.co-more.nl/tarieven/): (<http://www.co-more.nl/tarieven/>). Op de afrekening moeten deze kosten gespecificeerd worden.

Prijswaarneming

Elke EU-lidstaat is verplicht de gemiddelde prijzen van de slachtrunderen wekelijks door te geven aan de Europese Commissie. Dit geldt voor de belangrijkste kwaliteitsklassen van stieren, koeien en varzen. De Europese Commissie gebruikt deze prijzen voor eventuele marktondersteunende maatregelen. Slachterijen, die jaarlijks meer dan 20.000 runderen slachten of groothandelaren, die meer dan 10.000 runderen per jaar laten slachten zijn verplicht om deel te nemen aan de prijswaarneming. RVO.nl zorgt voor een correcte omrekening van de gegevens van de slachterijen tot één prijs die voldoet aan de definitie van de Europese Commissie.

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2
Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag
T +31 (0) 88 042 42 42
F +31 (0) 88 602 90 23
E klantcontact@rvo.nl
www.rvo.nl/agrarischondernemen

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | december 2015
Publicatienummer: RVO-223-1501/FD-AGRO

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO.nl werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO.nl is een onderdeel van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.